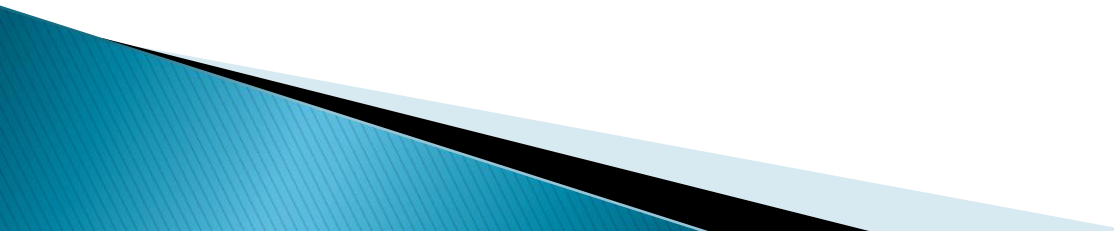

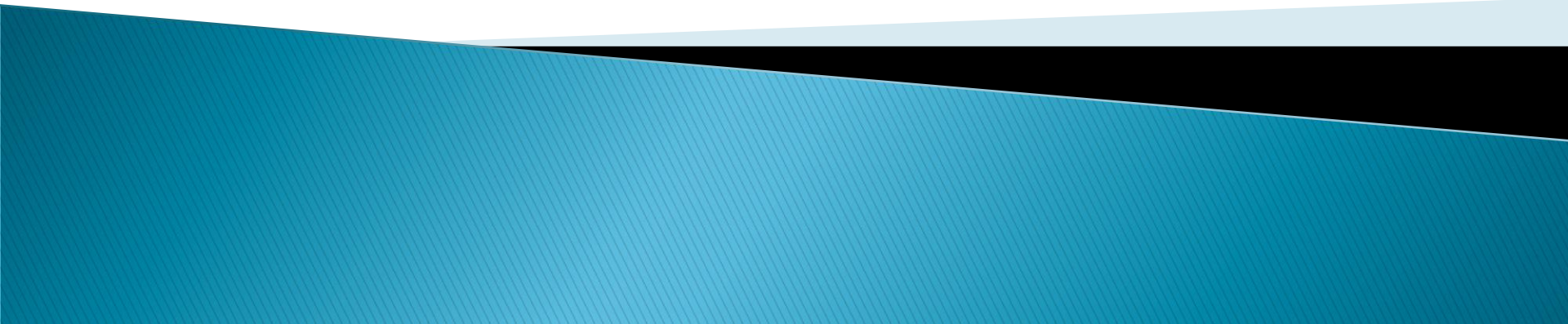
Ochrana spotřebitele

Milan Hulmák
m.hulmak@seznam.cz
Omšenie, SR
5.– 6. června 2014

Obsah

- I. spotřebitel a korporace
  - II. výklad *contra proferentem*
  - III. bez reklamky – test nepřiměřenosti
  - IV. překvapivost – smluvní pokuta v obchodních podmínkách
  - V. bankovní poplatky
  - VI. směnky
-

Spotřebitel a korporace

Úvod

- ▶ definice spotřebitele – problémy
- ▶ nabytí podílu na společnosti, kdy s takovým podílem je spojeno právo podílet se na rozhodování společnosti
- ▶ různé způsoby nabytí – převod podílu, společenská smlouva, úpis akcií
- ▶ jde i o pozici osob podílejících na takovém nabytí (komisionáři, zprostředkovatelé)

Právní úprava

- ▶ právní úprava explicitně neřeší (např. regulace kapitálových trhů)
- ▶ výjimky:
  - směrnice 2002/65/ES (§ 1841)
  - směrnice 93/13/EHS
- SD EU, C– 215/08, ve věci E. Friz GmbH proti Carstenovi von der Heydenovi

Podnikatel

- ▶ podnikatel x fikce podnikatele
- ▶ v řadě případů vůbec neznáme prodávajícího či kupujícího
- ▶ význam osob podílejících se na transakci
  - komisionář
  - správce
  - iniciátor
  - zakladatel

Spotřebitel

- ▶ kdo jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti (§ 419) x kdo jedná s jiným než podnikatelským účelem
- ▶ v daném případě sice nejde o spotřebitele x účel jednání není soukromý, ale podnikání vlastní či cizí (budoucí podnikatel, zajištění podnikatelského účelu)
- ▶ SD EU, C-419/11, ve věci Česká spořitelna, a. s. proti Geraldů Feichterovi

Německo

- ▶ tradiční přístup x správa majetku

- nabytí obchodního podílu v sro
- nabytí akcií

= spotřebitel x omezený efekt (úprava se použije bez ohledu na spotřebitelský charakter)

Rakousko

- ▶ o spotřebitele nejde:
  - majetkový zájem a
  - skutečné právo kontrolovat
- ▶ judikatura OGH:
  - 7 Ob 315/01a
  - 6 Ob 105/10z
  - 7 Ob 266/06 b
  - 2 Ob 169/11h.

Význam

- ▶ nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách
- ▶ uzavírání smluv mimo obchodní prostory
- ▶ spotřebitelské úvěry

X korporální právo má limity (neplatnost společnosti, vypořádací podíl)

Závěry

- ▶ společenské smlouvy (upsání akcií)
X nejde o členství, ale o zvláštní právo a X iniciátor, komisionář, zakladatel je podnikatel
- ▶ koupě podílů
x úzká vazba na společnost (většinový podíl nebo řízení)

Výklad *contra proferentem*

Výklad ve prospěch spotřebitele

- ▶ čl. 5 směrnice 93/13/EHS – požadavek jasnosti a srozumitelnosti, transparentnosti.
- ▶ v případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé podmínky nabízené spotřebiteli předloženy písemně, musí být tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některé podmínky má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější. Toto pravidlo pro výklad se nepoužije v souvislosti s postupy stanovenými v čl. 7 odst. 2.
- ▶ interpretace contra proferentem = subsidiární pravidlo.

Vztah k jiným výkladovým prostředkům

- ▶ bazar prodává „zlaté desky“ po 10 Kč
  - výklad ve prospěch spotřebitele
  - skutečná vůle
  - normativní vůle
- ▶ smlouva o dílo (nic neobsahuje o záruce, reklamaci)
  - x spotřebitel doplní – reklamační lhůta je 6 měsíců

Výklad

(§ 55 odst. 3 ObčZ 1964)

- ▶ **NS sp. zn. 26 Odo 1072/2005**
sázková kancelář přijala tiket, který neodpovídal jejímu hernímu plánu (způsob zaškrtnutí vítěze) – označení vítěze na tiketu
- ▶ **NS sp. zn. 28 Cdo 864/2008**
pojištění pro případ pracovní neschopnosti – výklad ujednání – přerušení zaměstnání nebo výdělečné činnosti = zánik pojištění, subjekt přerušil živnost
- ▶ **NS sp. zn. 28 Cdo 2552/2011**
nelze použít při zjišťování, která smluvní strana uzavřela smlouvu

Bez reklamky

NS sp. zn. Cpjn 200/2013

- ▶ www.bezreklamky.cz x www.spolecnaobrana.net
- ▶ smlouva o propagaci reklamní plochy (= smlouva o uveřejnění inzerátu na internetu)
- ▶ smlouva vypověditelná spotřebitelem (účinky výpovědi za rok)
- ▶ reklama (až 5000 Kč za reklamu na Vašem autě)

X druhá strana formuláře

- odměna za přípravu podkladů pro prezentaci (2390 Kč, 3390 Kč)
- poplatek za prezentaci
- na rok + automatické prodlužování (x spotřebitel alespoň 30 dní předem vypoví)
- první rok bezplatně x další za poplatek (1990 Kč)
- smluvní pokuta 1000 Kč pro případ prodlení s platbou
- úrok z prodlení 0,3% denně
- za upomínku 200 Kč

Bez reklamky I

- ▶ aplikace rozhodnutí „Aziz“
- ▶ vymezuje test:
- ▶ pojem „významná nerovnováha“ v neprospěch spotřebitele je třeba posuzovat na základě analýzy vnitrostátních právních předpisů, které by se použily v případě neexistence dohody stran, aby bylo možné posoudit, **zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy. Stejně tak by za tímto účelem mělo být přezkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí;**
- ▶ za účelem zodpovězení otázky, zda je způsobena nerovnováha „v rozporu s požadavkem dobré víry“, je třeba ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem **poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s předmětnou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy.**

Bez reklamy II

- ▶ **volba obchodního zákoníku** = OK – režim obchodního zákoníku nelze paušálně považovat za takový, který *a priori* zhoršuje postavení strany, jež není podnikatelem. ochrana spotřebitele zajištěna i v obchodním zákoníku (§ 262) (NS Cpjn 200/2013)
- ▶ **cena za zpracování podkladů, prezentaci** = vyloučené z přezkumu podle § 56 odst. 2 (NS Cpjn 200/2013 x II. US 4167/12)
- ▶ **nevrácení ceny při výpovědi** = nepřiměřené (NS Cpjn 200/2013 x II. US 4167/12) – NS říká, že je nutné zkoumat, zda by vznikala povinnost vrátit podle úpravy bezdůvodného obohacení
- ▶ **smluvní pokuta** = nepřiměřená – pouze k utvrzení práv podnikatele, navíc nepřiměřená s ohledem na význam utvrzené povinnosti (NS Cpjn 200/2013)

Bez reklamy III

- ▶ **náklady upomínky** = nepřiměřené podle § 56 (alá smluvní pokuta) x otázka – 200 Kč
- ▶ **automatická prolongace** – nepřiměřené ze zákona nevyplývá = je to podstatné odchylení a individuálně by si nesjednaly (ve spojení s dalšími povinnostmi – paušální placení)
- ▶ **právo vypovědět** = nepřiměřené (pravidla pro výpověď podnikatele a spotřebitele se liší)
- ▶ úroky z prodlení, prorogace vyřešeny odkazem

Obchodní podmínky

Obchodní podmínky I

- ▶ náleží ÚS sp. zn. I. ÚS 3512/11 (kauza ve skutečnosti o právu na spravedlivý proces – nepřezkoumatelnost napadených rozhodnutí)
  - ▶ § 56 odst. 2 písm. g) ObčZ1964. – ujednání, s nimiž se spotřebitel neměl možnost seznámit před podpisem smlouvy (obchodní podmínky, s nimiž se spotřebitel před podpisem smlouvy neměl možnost seznámit)
  - ▶ poctivost, důvěra v závazkových vztazích – text spotřebitelské smlouvy, obzvláště jedná-li se o smlouvu formulářovou, má být pro průměrného spotřebitele dostatečně čitelný, přehledný a logicky uspořádaný. Například smluvní ujednání musí mít dostatečnou velikost písma, nesmějí být ve výrazně menší velikosti, než okolní text, nesmějí být umístěna v oddílech, které vzbuzují dojem nepodstatného charakteru.
  - ▶ obchodní podmínky nesmějí sloužit k tomu, aby do nich v často nepřehledné, složitě formulované a malým písmem psané formě skryl dodavatel ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodčí doložka nebo ujednání o smluvní pokutě)
- = některá z kritérií překvapivosti (po formální stránce) – § 1753 NOZ

Obchodní podmínky II

- ▶ závěr = v rámci spotřebitelských smluv ujednání zakládající smluvní pokutu (podobně jako rozhodčí doložka) zásadně nemohou být součástí tzv. všeobecných obchodních podmínek, nýbrž toliko spotřebitelské smlouvy samotné (listiny, na niž spotřebitel připojuje svůj podpis).
- ▶ výjimku představují specifické případy, kdy se z povahy věci uplatňuje specifický režim (např. smlouva o přepravě osob s ohledem na § 3 vyhlášky č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, apod.)

Obchodní podmínky III

- ▶ zásadní praktické dopady = retroaktivita soudní judikatury
- ▶ absence právní úpravy (x zahraničí – seznam v § 309 BGB, § 1341 odst. 2 Codice Civile, čl. 6:236 NBW) – není zde jednotný model (i rozhodčí doložky ve spotřebitelských sporech mohou být součástí obchodních podmínek, paušální náhrada škody, smluvní pokuty)
- ▶ nejasné odůvodnění (zpravidla, zásadně, specifické případy, z povahy věci)
- ▶ přiměřenost nebo absence překvapivosti nemůže být dána jenom podpisem obchodních podmínek (viz např. kritika § 1341 odst. 2 Codice Civile)

Obchodní podmínky a forma

▶ NS 23 Cdo 4895/2009:

Rozhodčí doložka je platně sjednaná i tehdy, když se sjedná v rámci všeobecných obchodních podmínek, které byly ke smlouvě připojeny a podle výslovného ujednání jsou nedílnou součástí této smlouvy.

▶ VS Praha 5 Cmo 318/97 (SR 10/1998 s. 259):

Obchodní podmínky, na které ve smyslu § 273 odst. 1 ObchZ smlouva odkazuje a jež jsou k ní připojeny nebo jsou smluvním stranám známy, nemusí být samostatně podepisovány účastníky smluvního vztahu. V pochybnostech však musí ten, kdo se jich dovolává, prokázat, že byly ke smlouvě připojeny anebo že byly druhé straně známy.

Bankovní poplatky

Bankovní poplatky

- ▶ čl. 4 odst. 2 směrnice 1993/13/EHS: Posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.
- ▶ národní legislativa je nemusí provést (přísnější ochrana ve prospěch spotřebitele)
- ▶ SD EU, C – 484/08 – Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid proti Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc).
- ▶ BGH (DE) 22. Nov. 2000 IV ZR 235/99 – art. 4 para. 2 Unfair Contract Terms Directive 93/13/EEC does not extend the limits on judicial review of terms according to § 8 AGBG (Allgemeine eschäftsbedingungsgesetz – Standard Contract Terms Act) (now § 307 (3) BGB – Bürgerliches Gesetzbuch – German Civil Code), as Art. 8 of the Directive allows a stricter control of formulated clauses in national law.
- ▶ § 56 odst. 2 ObčZ 1964: Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na smluvní ujednání, která vymezují předmět plnění smlouvy nebo cenu plnění.

(nic o jasnosti a srozumitelnosti)

Bankovní poplatky v Velké Británii

- ▶ Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1999 (čl. 6 odst. 2)

“In so far as it is in plain intelligible language, the assessment of fairness of a term shall not relate

- (a) to the definition of the main subject matter of the contract, or
- (b) to the adequacy of the price or remuneration, as against the goods or services supplied in exchange“

- ▶ Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (93/13/EHS) (čl. 4 odst. 2)

„ Posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem“

- ▶ § 53 odst. 1 obč. z. SR, § 56 odst. 2 obč. z. ČR, § 1813 NOZ

- ▶ Francie, Itálie, VB x Německo, Nizozemí

Bankovní poplatky ve Velké Británii

- ▶ Director General of Fair Trading v First National Bank plc [2001] UKHL 52 (přezkum ujednání, podle něhož se má dluh po splatnosti úročit smluvními úroky bez ohledu na rozsudek)

argument: jde o sankci za prodlení, nikoliv cenu plnění

závěr: výjimka se nepoužije

- ▶ Office of Fair Trading v Abbey National plc [2008] EWHC 875 (poplatky za přečerpání účtu (overdraft charges))

4 druhy poplatků: unpaid item charge, paid item charge, guaranteed paid item charge, overdraft excess charge

otázky:

- a) výjimka se týká jenom přiměřenost ceny za hlavní plnění (poplatky byly za vedlejší služby)
- b) Jde o vyloučení přezkumu ceny vůbec x přezkum přiměřenosti ceny

argumenty:

- prodej více věcí, poskytnutí více služeb (výpis, příkazy, šeky, výběry peněz z bankomatů) = všechny úplaty vyplývající ze smlouvy (x nepeněžité plnění, sankce, platby za nic)
- účet zdarma (free if in credit) – odměna: platby za přečerpání, úroky z peněz, neobvyklé transakce (např. přeshraniční platby)

Bankovní poplatky ve Velké Británii

– diskuse při přijímání směrnice (+ odborná literatura)

„The Directive does not require consumer contracts to be substantively fair, but it does require them to be clear. Clarity is essential for effective market competition between terms. What matters primarily for EC contract law is consumer choice, not consumer rights“

závěr:

vyloučili z přezkumu (jednomyslně) x zákonodárce může poskytnout větší ochranu spotřebitele

SC Volksbank I

- ▶ SD EU, věc C-602/10 – SC Volksbank România SA v. Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
- ▶ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS
- ▶ čl. 22 Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice (princip plné harmonizace)
- ▶ **národní legislativa – i jiné úvěry, staré smlouvy, omezení poplatků**

SC Volksbank I

- ▶ Článek 36 NNV 50/2010 stanoví: „Věřitel může za poskytnutý úvěr vybírat pouze poplatek za analýzu spisu, poplatek za správu úvěru nebo poplatek za vedení kontokorentu, náhradu v případě předčasného splacení, náklady spojené s pojištěním, případně penále, a jednotný poplatek za služby poskytnuté na žádost spotřebitelů.“
- ▶ Ustanovení 3.5 všeobecných podmínek úvěrových smluv dotčených v původním řízení, nadepsané „Rizikový poplatek“, stanoví, že k tomu, aby byl žadateli poskytnut úvěr, může být povinen bance zaplatit rizikový poplatek, který se vypočítá ze zůstatku úvěru a platí se měsíčně po celou dobu platnosti úvěru.
- ▶ „Rizikový poplatek“ = 0,2 % ze zůstatku úvěru a musí být placen měsíčně k určenému dni splatnosti, a to po celé období platnosti smlouvy x po účinnosti předpisu – přejmenovala na „Poplatek za správu úvěru“
- ▶ směrnice – nestanoví, jaké poplatky lze vybírat (stanoví, jak o nich informovat) = nebrání tomu, aby vnitrostátní opatření ukládalo úvěrovým institucím povinnosti, které nejsou stanoveny v uvedené směrnici a jež se týkají druhů poplatků, které mohou vybírat v rámci smluv o spotřebitelském úvěru, jež spadají do působnosti tohoto opatření.

SC Volksbank II

- ▶ předběžná otázka ve vztahu k čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS
- ▶ věc C – 236/12, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Argeș v. SC Volksbank România SA
- ▶ je třeba vykládat pojmy hlavní předmět smlouvy nebo cena, na které odkazuje čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS tak, že do těchto pojmů (předmět a cena), mezi složky, které tvoří protiplnění pro úvěrovou instituci, spadá také roční procentní sazba nákladů úvěrové smlouvy, tvořená především úrokovou sazbou, fixní nebo proměnlivou, bankovními poplatky a jinými náklady zahrnutými a definovanými ve smlouvě?

SC Volksbank III – n

- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Specializat Cluj (Rumunsko) dne 20. března 2013 — Bogdan Matei, Ioana Ofelia Matei v. SC Volksbank România SA (Věc C-143/13)
- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Giurgiu (Rumunsko) dne 6. března 2012 — **SC Volksbank România SA** v. Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Giurgiu (Věc C-123/12) –

„Může být čl. 4 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu, který provedl takový předpis do vnitrostátního práva, aby při výkonu soudní pravomoci postupoval tak, že bude zjišťovat nepřiměřenou povahu smluvních podmínek spočívajících v hlavním předmětu smlouvy a v přiměřenosti ceny?“

- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Comercial Cluj (Rumunsko) dne 14. listopadu 2011 — **SC Volksbank România SA** v. Andreia Câmpan a Ioan Dan Câmpan (Věc C-571/11)

„Je třeba vykládat pojmy "předmět" nebo "cena" ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 tak, že provize nazývaná účastníky "riziková provize", obsažená v úvěrové smlouvě zajištěné hypotékou, vypočítaná podle následujícího vzorce: 0,22 % ze zůstatku úvěru a splatná měsíčně k datu uplynutí lhůty po celou dobu platnosti smlouvy o úvěru, spadá pod pojmy "předmět" nebo "cena" úvěrové smlouvy zajištěné hypotékou?“

Rumunsko ještě jednou

- ▶ **Judecatoria Focsani (RO) 06. Jun. 2011 – FO x banka – BCR SA, Focsani Division**

„abusive the clause regarding the monthly administrative commission of 11 euros, representing 0.05% of the value of the credit and obliges the defendant to recalculate de administrative commission reported to the amount left to pay and not to the initial sum of the credit“

Maďarsko

- ▶ SD EU C-26/13 Kásler Árpád, Káslerné Rábai Hajnalka v OTP Jelzálogbank Zrt.

„požadavkem jasnosti a srozumitelnosti je třeba rozumět, že smluvní klauzule mají být pro spotřebitele jasné a srozumitelné z gramatického hlediska, nebo že mají být též jasné a srozumitelné i ekonomické důvody použití smluvní klauzule a její souvislost s ostatními smluvními klauzulemi“

Polsko I.

- ▶ Court for the Protection of Competition and Consumers 13. May. 2002 XVII Amc 39/01 (BIG Bank Gdański S.A)

The Claimant had an account in BIG Bank Gdanski S.A., for the service of which he paid 2.50 PLN (Polish Zloty) a month. In addition, he was charged 2 PLN for each withdrawal of cash from his account. There was no charge for deposits into the account. The Claimant brought proceedings against the Bank, claiming that the charge for withdrawals constitutes a prohibited contractual clause.

III. Reasons

The Court held that charging the customers for each withdrawal while they already paid a charge for servicing their account was indeed a prohibited contractual clause. Such a policy, according to the Court, led to the bank obtaining undue profits and to decreasing of the costs of servicing customer accounts. While the Court confirmed that the bank was entitled to charge its customers for various services on the account (this according to Article 110 of the Banking Law), the particular charge in question significantly breached consumer interests and shaped their rights and obligations in a manner contrary to good faith (here one can see the reference to Article 385.1 of the Civil Code which specifies the requirements for a clause to be declared prohibited). The customer was in this situation paying twice for the same service.

Polsko II.

- ▶ **Sąd Antymonopolowy (PL) 30. Sep. 2002 T XVII Amc 47/01 Head of the Office for the Protection of Competition and Consumers, Defendant – Powszechna Kasa**

II. Facts

The claimant brought proceedings against the Bank, seeking a declaration that some standard clauses used by the Bank were prohibited. The clauses concerned: 1. charges imposed on customers making complaints regarding their bank accounts or their credit cards, as well as 2. delivery of correspondence (such as bank statements or bank notices) to customers. First of all, the clauses stated that if a complaint made by the customer was rejected or only partly accepted, the customer would be obliged to pay 20 PLN as well as the amount of the rejected claim and the costs of its investigation. The Bank in fact ceased using the clause imposing a 20 PLN penalty approximately one month before the claim was brought. Further, another clause read that, in cases where the customer specified that he would be collecting his correspondence from a bank branch, the correspondence uncollected for 30 days is deemed delivered.

III. Reasons

The claimant maintained that charging customers for unjustified complaints should not take place. Complaints and requesting explanations constitute the customers' rights according to the contract with the Bank. The Court partly agreed with this argument.

Polsko II.

According to Article 385.1 of the Civil Code, a clause which has not been individually negotiated should not bind the consumer if it shapes his rights and obligations in a manner contrary to good faith, significantly infringing his interests. Such a clause is a 'prohibited contractual clause'. The Article also excludes its application to 'the main rights and obligations of the parties' if these were phrased unambiguously. The Court considered whether the clauses in question were in fact not individually negotiated. Article 385.1 para 3 stipulates that a clause is not individually negotiated if the consumer did not have any true influence upon its content. The Court held that the clients of the Bank (who were consumers – the Court, referring to Article 384 of the Civil Code of 1964 stressed that they concluded the contracts for purposes not related to economic activity) did not have any influence upon the content of the rules regulating the use of their accounts and credit cards, and the list of charges, which were incorporated into their contracts.

Further, the Court held that the charges were optional for the Bank to impose (according to Article 110 of the Banking Law of 1997) – and thus could not constitute 'the main rights and obligations of the parties' for the purposes of Article 385.1.

The Bank did, nevertheless, stress that because according to Article 728 para 2 of the Civil Code of 1964 the customers of a bank were obliged to check their bank statements and notify the bank of any inconsistencies within 14 days, the Bank should not penalise the customers for unjustified complaints because it would mean obtaining an unfair benefit abusing the economically weaker position of the customers. Thus, the court held that a charge of 20 PLN for unjustified complaints was indeed a prohibited clause.

It appears, however, that the Head of the Office for the Protection of Competition and Consumers did not manage to prove that charging the customer the amount of the rejected claim and the costs of the investigation of the complaint was a prohibited contractual clause – the court held that these were not prohibited clauses.

The Court held that the clause present in the list of standard contractual clauses which reads that, in cases where the customer specified that he would be collecting his correspondence from a bank branch, the correspondence uncollected for 30 days is deemed delivered, is prohibited. If such a clause was to stand, according to the Court, the Bank could treat an amendment of standard clauses (which it has an obligation to deliver to the customer on the basis of Article 384 and 384.1 of the Civil Code) as delivered in spite of lack of actual delivery. This, the Court held, would be unacceptable.

Ústavní soud I.

- ▶ nález ÚS sp. zn. III. ÚS 3725/13
- ▶ argumenty proti poplatkům:
  - "poplatkem za nic", že byl akceptován spotřebiteli jako "nutné zlo",
  - je to poplatek za něco, co je pouze ve prospěch podnikatele (vzor ŠRN)
  - není zřejmé, co za to spotřebitel dostává – některé položky zadarmo v sazebníku (nemohou být součástí paušálu)
  - poplatek není součástí ceny za úvěr (postup soudu je extenzivní interpretací výluky ze soudního přezkumu podle § 56 odst. 2 ObčU 1964)

Ústavní soud II.

▶ judikáty zahraničních soudů:

BGH ze dne 7. 6. 2011 XI ZR 388/10)

KS v Prešově ze dne 21. 11. 2012 sp. zn. 18 Co 109/2011)

HoL – Office of Fair Trading v. Abbey National plc and Others

Ústavní soud III.

- ▶ sjednání práv a povinností nad rámec "základních práv a povinností (stanovených jako smluvní typ v zákoně)" je přípustné (relativní kogentnost celého zákona – § 55 odst. 1 ObčZ 1964)
- ▶ **předmětný poplatek je (nedílnou) součástí celkové ceny za plnění, které banka poskytuje (k tomu viz také další bod), pak mu žádnou svévoli v naznačeném směru vytknout nelze.** Dané východisko koresponduje také s příslušnou povahou daného poplatku – jedná se o tzv. paušál, a to vzhledem k obecnému způsobu jeho vymezení ("za správu a vedení úvěrového obchodu"), jakož i k tomu, že dlužník je povinen daný poplatek platit pravidelně po celou dobu trvání závazkového vztahu s bankou.
- ▶ sjednání různých paušálních plateb je realitou, přičemž nelze "automaticky" vyvozovat, že ten, kdo neplatí žádnou paušální platbu, je v lepší pozici, než ten, kdo ji platí, natož pak, že by využívání takovéto platby představovalo zneužití na úkor spotřebitele
- ▶ banka při sjednání úvěrové smlouvy ve své kalkulaci vycházela (také) z toho, že její výnos bude tvořen dvěma složkami – úrokem a paušálním poplatkem, ovšem pokud by počítala pouze s příjmem v podobě úroků, **nepochybně by se tato skutečnost odrazila na výši úrokové sazby** (např. u telefonních operátorů, kde se cena plnění za uskutečněný telekomunikační provoz odvíjí od výše paušálního poplatku)

Nejvyšší soud I.

- ▶ NS sp. zn. Cpjn 203/2014
- ▶ ujednání o poplatku za správu úvěru ve smlouvě o úvěru **není neurčité jen proto, že neobsahuje úplný výčet činností, za něž je poplatek sjednán**
- ▶ na ujednání o poplatku za správu úvěru ve smlouvě o úvěru se nevztahuje zákaz těchto ujednání ve spotřebitelských smlouvách, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran

Nejvyšší soud II.

- ▶ z ekonomického hlediska každá cena odráží náklady prodejce a jeho marži, a proto **není neobvyklé ani nelegitimní, aby náklady úvěrového věřitele na správu úvěru kryl příslušný poplatek jako součást ceny plnění**
- ▶ je nerozhodné, zda **předmětný poplatek kryje též náklady na vnitřní činnost úvěrového věřitele, zda úvěrový věřitel poskytl úvěrovému dlužníku konkrétní protiplnění, nebo zda správu úvěru vykonává převážně ve svém zájmu.**
- ▶ zahraniční judikáty – nepoužitelné, zvláštní skutkový stav, zvláštní právní úprava
- ▶ literatura – z toho, že připouští bankovní poplatky v jiných případech, není to zakázáno obecně – nelze dovozovat, že v konkrétním případě není zakázáno

Nejvyšší soud III.

- ▶ neřeší transparentnost (dáno dikcí § 56 odst. 2, který nezohledňuje požadavek jasnosti a srozumitelnosti)
- ▶ požadavek sepsání podmínek jasným a srozumitelným jazykem (článek 4 bod 2. směrnice 93/13) zákonodárce do odpovídajícího ustanovení § 56 odst. 2 obč. zák. nepřevzal; vyplývá však obecně z ustanovení § 37 obč. zák.
- ▶ nová judikatura SD EU (maďarská judikatura) – prostor pro další ekvilibristiku
- ▶ další předběžné otázky u SD EU (Volksbank I–n)

Směnky

Kauzální námitky

▶ nálezn ÚS sp. zn. IV. ÚS 457/10:

Směnečné právo nemůže být zneužíváno na újmu spotřebitele. Nelze přihlížet vzniku takové „právní“ praxe, v jejímž důsledku dochází k využití, resp. zneužití směnečných institutů v neprospěch jedné ze smluvních stran. V konkrétním případě se jednalo o zneužití § 17 čl. I SŠZ. Spotřebitel tak později vůči dalším majitelům nemohl namítat nepřiměřenost ujednání o smluvní pokutě ve smlouvě o spotřebitelském úvěru.

Přezkum nepřiměřenosti

- ▶ předběžná otázka KS v Prešově na Slovensku dne 29. 10. 2013, *CD Consulting, s. r. o., v. Marián Vasko*, C- 558/13)

SD EU má posoudit, zda čl. 6 odst. 1 směrnice 1993/13/EHS nebrání takové právní úpravě členského státu, která vnitrostátnímu soudu rozhodujícímu o právech z indosované směnky v zásadě v žádné fázi řízení neumožňuje ex offo přezkoumat smlouvu, právní vztah či případně zneužívající povahu smluvní klauzule, ani případné porušení zákona upravujícího důsledky neuvedení RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, z níž směnka vznikla.

- ▶ NS sp. zn. 29 Cdo 3578/2013 – přezkum přiměřenosti cestou kauzálních námitek

Lhůta k podávání námitek

- ▶ nálezn ÚS sp. zn. IV. ÚS 376/11:

ÚS dovodil, že původní námitková lhůta tři dny je mimo dnešní realitu tržního hospodářství, kdy je směnka uplatňována i mezi subjekty, jež zásadně nejsou v rovném postavení a které nemohou vnímat směnečný vztah v celé jeho šíři a reflektovat tak případná rizika pro ně z něj plynoucí.

- ▶ nově § 175 odst. 1 OSŘ lhůtu 15 dní.